

MICHELLE MARLY

COCO CHANEL

ÉS A SZERELEM ILLATA

MICHELLE MARLY

COCO
CHANEL
ÉS A SZERELEM ILLATA

KOSSUTH KIADÓ

A kiadás alapja
Michelle Marly: *Mademoiselle Coco und der Duft der Liebe*
Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018

FORDÍTOTTA
Várnai Péter

SZERKESZTETTE
Tóth Emese

BORÍTÓTERV ÉS GRAFIKA
www.buerosued.de

ISBN 978-963-09-9323-4

Minden jog fenntartva

© Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018 (Published
with Aufbau Taschenbuch; „Aufbau Taschenbuch”
is a trademark of Aufbau Verlag GmbH & Co. KG)

© Kossuth Kiadó 2018

© Hungarian translation Várnai Péter 2018

*Gyönyörű édesanyám emlékére,
aki felnyitotta a szemem a divat világra.*

*„Nincs jövője annak a nőnek,
aki nem visel parfümöt.”*

COCO CHANEL

PROLÓGUS
1897

Egy, kettő, három, négy, öt... Egy, kettő, három, négy, öt...
Hang nem hagyta el a száját, csak az ajka mozgott. Hangtalanul számolta a lába előtt fekvő mozaikköveket. Az évezrede taposott, dimbes-dombos folyami kavicsokat, amelyeket mértani alakzatokban vagy titokzatos képeket formálva illesztettek a padlóba.

Itt öt csillag volt, ott öt virág, máshol meg egy ötszög. Az elrendezés nem véletlenszerű volt. Azt már megtanították neki, hogy az ötös számnak a ciszterci rend tagjai számára szimbolikus jelentése van: a dolgok tiszta és tökéletes megtestesítőjének tekintik. A rózsákon például a szíromlevelek alatt öt csészelevel van, az almák és a körteék magháza ötágú. Az embernek öt érzékszerve van, és Jézus öt szent sebe minden ájtatosságon szóba kerül. Az apácák azt viszont nem tanították meg neki, hogy az öt a szerelem és Vénusz száma is, a férfiszám, vagyis a három, és a női szám, a kettő oszthatatlan összege. Erre a tényre, amely nagyon is felkelti egy tizennégy éves lány érdeklő-

dését, ő egy könyvben bukkant rá, amelyet titokban olvasott a padláson.

A zárda könyvtára bámulatosnál bámulatosabb kincseket rejtett. Kevésbé botrányosak, de azért még nem egy bakfis szemének valók voltak Clairvaux-i Szent Bernát középkorból fennmaradt prédikációi, amelyekben a szent az illatok imádkozásban és a rituális mosakodásban betöltött szerepének jelentőségére emlékeztette a szerzeteseit. Sőt mi több, a ciszterci rend alapítója még azt is tanácsolta hittestvéreinek, hogy képzeljék maguk elé Szűz Mária illatos mellét, amelyet az *Énekek énekében* is megénekelnek. A tömjén és az oltáron elhelyezett jázmin, levendula és rózsza hozzásegíti őket ahhoz, hogy a szaglás révén elmélyüljön a szemlélődés.

Az árvaházi gyerekek számára azonban, amilyen ő, a magányos fiatal lány is volt, a zárda kertjéből származó illatok megmaradtak távoli álomnak, akárcsak a gondolat, hogy egy szerető anya dús keblére vessék magukat. A növendékeket mosódézsában, olcsó szappannal súrolták le rendszeresen, hogy eltüntessék róluk a földeken vagy a konyhán végzett munka piszkát, s hideg veríték és a ki-merültség szaga helyett a tisztaságét áraszszák – *illatozásról* szó sem lehetett. A magafajta árva gyerekek bőrével nem törődtek olyan gyengéden, mint a durva, fehér lepedőkkel, amelyeket neki kellett mosnia, alkalmasint megfoltoznia is, és szépen összehajtva egymásra raknia a mosókonyhában.

Egy, kettő, három, négy, öt...

Számolással szórakoztatta magát, miközben a többi lánnyal sorban állva arra várt, hogy a lelkipásztora meggyóntassa. Miután véget érni nem akaró egyhangúságban vigyázzban álltak, mint katonák egy kaszárnya udvarán, egyesével beléptek a gyóntatófülkébe. Úgy sejtette, az apácák azért követelik meg ezt az egyenes tartást, amelyet hosszabb ideig egyetlen gyerek sem bírt ki, hogy utána a kicsiknek legyen mit bevallaniuk. Az előző vasárnapi gyónás óta általában egyikük sem követett el bűnt. Ide-fent, ezeken a széljárta sziklákon, amelyekre a XII. században Aubazine kolostora épült, vétkezésre egyáltalán nem nyílt alkalom.

Már közel két éve élt ebben az elszigetelt világban, Franciaország közepén, a Párizsba vezető országúttól azonban elég távol ahhoz, hogy ne törhesse szökésen a fejét. Több mint hétszáz nap telt el az édesanyja halála és annak az órának az elérése óta, amelyben az apja felültette egy lovas kocsira, hogy a ciszterci nővérekhez fuvarozza. Mintha teher lenne. Aztán az apja örökre eltűnt, az ő törékeny kislánylelke előtt pedig megnyílt a pokol kapuja. Attól fogva várta sóvárogva a pillanatot, amikor majd elég idős lesz ahhoz, hogy elhagyhassa a zárdát és önálló életet kezdhessen. Ahhoz pedig talán a varrotű lesz a kulcs. Aki tud varrni, és elég szívós, talán eljuthat Párizsba, és ott munkát kaphat egy nagy divatházban. Hogy az pontosan mi is, azt nem tudta, csak hallotta, ahogy beszélnek róla.

Mindenesetre ígéretesen hangzott. A *divatház* szó emléket ébresztett benne. Szép anyagokról, például susogó selyemről, csodás selyemdamasztról és különlegesen finom

csipkéről szóló emlékeket. Nem mintha az anyja valaha is úrinő lett volna. Mosónő volt, az apja pedig vándorkereskedő, aki soha nem árult finom holmikat. A szép dolgokat gondolatban ő mégis mindig *mamannal* kapcsolta össze. Annyira hiányzott neki, hogy néha már beleszédült a biztonság és a védettség utáni vágyba. Az édesanyja mellett mindig ezek az érzések töltötték el.

Magára maradt. Szigorban és fegyelmezésben volt osztályrésze, büntetésben és néha Isten nevében adott feloldozásban. Eközben semmire sem vágyott jobban, mint egy kis szeretetre. Ez is bűn lenne, és meg kellene gyónnia? Olyan súlyos ez a titok, hogy a lelke soha nem lelhet majd nyugalomra? *Talán igen*, töprengett némán, *de az is lehet, hogy nem*. Mindenesetre nem fogja bevallani a gyónató atyjának, hogy egyszerűen csak szeretetre vágyik. Ma nem vallja be. És valószínűleg máskor sem fogja. Soha.

Némán számolta a mozaikköveket a padlóban, miközben az aubazine-i székesegyházba tartott: *egy, kettő, három, négy, öt...*

ELSŐ RÉSZ
1919–1920

I. FEJEZET

A sárga fényszórók áttörték a Szajnáról felszálló ködöt, amely úgy borította be a folyóparti út kőriseit, égerfáit és bükkjeit, mint egy nagy, fehér vászonkendő. *Akár egy halotti lepel*, gondolta Étienne Balsan. Lelki szemei előtt egy felravatalozott halott képe rajzolódott ki: összezúzott végtagok és megégett bőr, vászonnal letakarva. Az elhunyt lábánál bukszuság, mellén feszület feküdt. Feje mellett egy tálka szenteltvíz. A gyertyák fénye kísérteties árnyakat vetett a holttestre, amelyet az apácák kikészítettek, hogy a látványa ne legyen túlságosan zavaró.

Étienne megpróbálta elképzelni, mennyire torzulhatott el a barátja szép arca. Majdnem olyan jól ismerte, mint a sajátját. A szabályos vonásokból, az elegánsan ívelt ajkakból és egy egyenes orrból valószínűleg nem sok maradt, válaszolta meg a saját kérdését. Ha egy autó fékezés nélkül leszáguld egy töltésen, sziklafalnak csapódik és kigyullad, ott bizony nem sok csont marad a helyén. Bizonyára nem kevés szakértelemre volt szükség, hogy helyreállítsák a halálos baleset elszenvedőjének kellemes külsejét.

Étienne érezte, hogy nedvesség folyik végig az arcán. Beesik az eső a kocsiba? Be akarta kapcsolni az ablaktörlőt, és olyan hirtelen nyúlt érte, hogy az autó kicsúszott oldalra. Amikor rémülten a fékre taposott, sár fröcskölt fel az oldalablakokra. Aztán végre csikorogni kezdett a gumi a szélvédőn. Nem esett az eső. Az ő szeméből patakzott a könny. Fáradtság és bánat nehezedett rá és fenyegette összeroppantással. Ha nem akarja úgy végezni, mint a barátja, a vezetésre és az útra kell figyelnie.

Autója keresztben állt az úttesten. Étienne nyugodt lélegzésre kényszerítette magát, kikapcsolta az ablaktörlőt, és két kézzel megmarkolta a kormányt. A motor felbőgött, amikor a gázpedálra taposott, s a kerekek kipörögtek. Egy zökkenés után a kocsit visszatalált a sávjába. Étienne érezte, hogy megnyugszik a szívverése. Már éjfél is rég elmúlt, szerencsére egyetlen autó sem jött vele szemben. Tekintetét erőnek erejével az útra szegezte.

Bízott benne, hogy egyetlen, éjszakai életet élő állat sem téved az útjába. Nagyon nem szeretne elütni egy rókát. Ami a rókákat illeti, az ő természetéhez inkább a lovas rókavadászat illik. Barátja ugyanígy gondolkodott, a lovak szeretete kötötte össze őket. Arthur Capel, az örökifjú, aki soha nem szabadulhatott gyerekkori becenevétől, a *Boy*-tól, fantasztikus lovaspólós... volt. Világfi, rendkívül művelt és elbűvölő ember. Brit diplomata, akit a háborúban századossá léptettek elő, és olyan fickó, akit mindenki boldogan nevezett a barátjának. Étienne nagy szerencséjének tartotta, hogy Arthur egyik legrégebbi és legjobb barátja lehet. Lehetett...

Napbarnított arcán megint könnyesepp gördült alá, de nem vette le a kezét a kormánykerékről, hogy letörölje. Nem szabad megengednie, hogy gondolatai eltereljék a figyelmét, ha ép bőrrel akar eljutni Saint-Cucufába. Ez az út az utolsó szolgálat, amelyet a halottnak tehet. Meg kell vinnie a borzalmas hírt Cocónak, mielőtt holnap a lapokból értesülne róla vagy egy pletykafészek hívná fel vele. Nem kellemes feladat, de ő szívét-lelkét beleadja.

Coco életének nagy szerelme Boy... volt. Ehhez nem fért kétség. Senki sem kételkedhetett benne, Étienne a legkevésbé. Ő mutatta be őket egymásnak. Azon a nyáron, a saját birtokán. Boy a lovak miatt jött akkor Royal-lieu-be – és Cocóval távozott. Cocóval, aki valójában Étienne barátnője volt. Nos, igazság szerint még csak az sem, mindössze egy lány, aki Moulins helyőrségi városában kétértelmű dalokkal lépett fel egy zenés kávéházban, napközben pedig azoknak a tiszteknek a nadrágjait foltozta, akikkel éjszakánként jól érezte magát. Filigrán, fiús, gyönyörű, életvidám, törékeny, ugyanakkor felfoghatatlanul bátor és határozott volt. Tökéletes ellentéte a *grande dame* típusának, amilyenné a századfordulón sok fiatal nő lenni vágyott.

Étienne is elszórakozott vele, és befogadta magához, amikor Coco egyszer csak ott állt az ajtaja előtt, de az életmódján semmit sem változtatott miatta. Eleinte még csak a közelében sem akarta tudni, Coco azonban konok volt, és egyszerűen ott maradt. Egy évig, kettőig... Étienne már elfelejtette, mennyi ideig élt mellette Coco anélkül, hogy ő a társának tekintette volna. Belső szépségére és

erejére valójában csak Boy nyitotta fel a szemét. Akkor azonban már késő volt. Addigra már, amint az az ő köreiben a nagy háború idején szokásban volt, Étienne kiadta kitartott nője útját, aki még csak az állandó szeretője sem volt. Viszont a barátja lett. És Boy utolsó lélegzétvétele után is az marad. Ezt szentül megfogadta magának.

* * *

Abba kellene végre hagynia, hogy őrületbe kergeti magát. Gabrielle órák óta csak hánykolódott az ágyában. Időnként látszólag mély álomba zuhant, de mindig hamar felriadt belőle, zavarodottan, még mindig egy álom fogságában, amelyre nem emlékezett. Akkor áttapogatott az ágy másik felére, hogy érezze az ismerős testet, amely nagy-nagy biztonságérzettel ajándékozta meg. A párna azonban üres volt, az ágy érintetlen, Gabrielle pedig már megint tökéletesen éber.

Hát persze! Boy nincs itt. Tegnap – vagy az már tegnapelőtt volt? – kocsival Cannes-ba indult, hogy kibéreljen egy házat, ahol majd együtt töltik az ünnepeket. Ez afféle karácsonyi ajándék lesz neki. Szereti a Riviérát, és végtelemül sokat jelent neki, hogy Boy nem a feleségével és a kislányával tölti a karácsonyt, hanem vele. Sőt még azt is ígérte, hogy elválik. Kérte, hogy utazzon utána, értesíteni fogja, amint talált megfelelő villát. De még nem telefonált, még csak rövid sürgönyt sem küldött, hogy tudassa, épségben megérkezett Dél-Franciaországba. Lehet, hogy meggondolta magát?

Azóta, hogy Boy másfél éve megnősült, Gabrielle-t szakadatlanul kétségek gyötörték. Kezdetben magánkívül volt, mert Boy helyette egy olyan nőt választott a feleségének, aki mindent megtestesít, ami róla, Gabrielle-ről nem mondható el: magas székeség, aki ugyanolyan sápatag, mint amilyen szenttelen, jó módú, a brit főnemesség tagja, s így Boy számára lehetővé tette a társadalmi felemelkedést a brit arisztokráciába. Holott ilyen kapcsolat nélkül is nagyon sokat elért. Egy polgári származású brightoni hajózási ügynök fiaként odáig vitte, hogy Franciaország elnöke, Clemenceau tanácsadója és a párizsi békekonferencia résztvevője lett. Miért volt szüksége még nemesi hitvesre is?

És legfőképpen: Boy már tíz éve együtt élt vele, Gabrielle ezért teljes joggal számított arra, hogy egy nap majd összeházasodnak. Ő talán nem lett volna jó parti? Ami azt illeti, egyszerű származására sötét, sűrű szövésű fátylat borított, magasra felküzdötte magát, és igencsak nagy hírnévre tett szert. Coco Chanelként rendkívül sikeres divattervezővé vált, és nagy vagyonra tett szert.

Régi barátja, Étienne Balsan kölcsönének köszönhetően kalapkészítőként kezdte, majd egyszerű és elegáns kreációi hamar felkeltették a párizsi nők érdeklődését. Az ő kalapjain nem voltak tollak vagy más díszítmények – és ez a buja dekorációk hosszú időszaka után tetszett a hölgyeknek. Az átütő sikert a laza esésű matrózbliúzkok hozták meg számára, amelyeket Deauville-ben tervezett. Gabrielle száműzte a fűzőt, és nadrágokat készített a nőknek. A világháború éhínséget hozó éveiben – roppant pragmatikusan – olcsó selyemdzsörzéből és pizsamákból kreált

egyszerű, jól viselhető darabokat, s így a nők olyan ruhákban menekülhettek a pincékbe a németek támadásai elől, amelyek mutatósak és ugyanakkor kényelmesek is voltak. Az előkelő hölgyek szabályosan kitépték a kezéből a darabjait. Aki csak számított, sőt a teljes főnemesség is Gabrielle-hez fordult, hogy Coco Chanel öltöztesse.

Mi szüksége volt Boynak arra, hogy házasságot kössön a főnemesség egyik tagjával? Gabrielle magasra küzdötte fel magát, és hírnévre tett szert. Hogyan áldozhatta fel Boy az ő nagy szerelmüket a karrierjéért, amelynek már amúgy is rég felért a csúcsára? Gabrielle nem értette ezt, és tudta, hogy soha nem is fogja megérteni. A bánat pedig, amit Boy okozott neki, beleette magát a csontjaiba, akár a gümőkór.

Végül azonban Boy visszatért hozzá. A kettejük közötti kötelék erősebbnek bizonyult, mint azok az aranygyűrűk, amelyeket Boy Diana Wyndhammel, Lord Ribblesdale leányával váltott. Gabrielle először természetesen habozott, de végül Boy karjába omlott. Inkább a szerető új szerepe, semmint a teljes lemondás – hangzott a jelmondata. Végül is mi szólt volna ez ellen a szereposztás ellen? Semmi. Vagy mégis? Gabrielle lelkét titokban kétségek rágták, mint molyok a ruhát.

Boy gyakorlatilag külön élt a feleségétől, a legtöbb időt Párizsban töltötte. Olykor-olykor azonban szükségszerű volt, hogy a hitvese oldalán mutakozzon. Gabrielle elengedte, mert már biztos lehetett abban, hogy a férfi visszatér majd hozzá. Szerelmük erősebb, mint bármi más. Ez a szerelem – minden viharral dacolva – már tíz éve kitart, és soha nem fog elmúlni. A kettőjük kapcsolata az örökké-

valóságra szól. Gabrielle szentül hitt ebben. Fejében mégis sötét gondolatok születtek meg, és kitaszították a mennyből, mint az Úr Lucifert. Így volt ez ezen az éjszakán is.

A másik oldalára fordult, és lerúgta magáról a takarót, ám aztán újra állig betakarózott, mert reszketni kezdett.

Miért nem jelentkezett Boy az elutazása óta? Lehet, hogy a karácsony varázsa eszébe juttatta kilenc hónapos kislányát? Gondolatait annyira lefoglalja a családja, hogy nem akar emlékezni a szerelmére, akit a Párizs melletti villájában hagyott? Talán nem is azért utazott Dél-Franciaországba, hogy kettejüknek keressen kiadó házat? Valójában a feleségével akar kibékülni Cannes-ban? Az elutazása előtt még arról beszélt, hogy elválik. Gabrielle-re pánik tört rá. Most már végképp nem tudott elaludni.

Mégsem kelt fel, még csak az éjjeliszekrényen álló lámpát sem kapcsolta fel, és nem vett elő szórakoztató olvasmányt, amely lefoglalhatta volna. Ehelyett átadta magát a démonainak, mert túlságosan fáradt volt ahhoz, hogy bármi mást tegyen. A kimerültség aztán újra egy nyugtalan álom mély sötétségébe vonta...

Csikorgás ébresztette fel. Félreismerhetetlen hang volt, gumi csikorog így a murván. Egy fékező autó kerekei adták ki. Az éjszaka csöndjében a csikorgás a csukott ablakokon át is bejutott Gabrielle hálószobájába. Aztán rázendítettek a kutyák.

Boy az!, gondolta Gabrielle félálomban. *Neki kellett visszajönnie*, okoskodott ujjongó lélekkel, és azért jött vissza, hogy magával vigye őt. Nem akarja, hogy utána kelljen utaznia.

Gabrielle egész testében reszketett az örömtől. Ennyire őrült csakis Boy lehet. Ő pedig elmondhatatlanul szereti. Neki aztán tökéletesen mindegy, hogy Dél-Franciaországban vagy Saint-Cucufában, ebben az eldugott villában ünneplik a karácsonyt. A *La Milanaise*, ahol nyáron orgonák és rózsák illatoznak, az északfrancia télben kissé vigasztalan. Ezért is döntöttek a Côte d'Azur mellett. Egyébként is, komor csak az a hely lehet, ahol ők ketten nincsenek együtt. *Miért nem értettem meg ezt azonnal?*, gondolta Gabrielle.

Ebben a pillanatban kopogtattak az ajtaján.

– Mademoiselle Chanel?

Joseph Leclerc, a komornyik hangja volt az. Nem a várho várt szerető suttogása. Gabrielle szeméből egyszeriben minden álmoság kiment.

* * *

Étienne Balsan nemcsak Boyt ismerte majdnem olyan jól, mint saját magát, Cocóval is ugyanolyan bizalmas viszonyban volt, mint a barátja. Amikor belépett hozzá a szalonba, amelyben eddig Joseph kérésére várt, Étienne első gondolata az volt, hogy Coco alig valamit változott az első találkozásuk óta eltelt tizenhárom évben. Harminchat évesen is olyan még, mint egy gyereklány. Most szinte fiúnak tűnik: alacsony és törékeny, a melle lapos, a csípője keskeny, csillogó, fekete haja kócos, mint egy szenvedélyes ölekezés után. Ha Étienne nem emlékezett volna,

milyen izgató kis testet rejt a fehér selyempizsama, nem nélküli lénynek tartotta volna.

Egy lélegzetvétellel később viszont megrémült. Coco szemébe nézett – és a halált látta. Coco mindig ügyesen a közönyösség álarca mögé tudta rejteni az érzelmeit, de sötét szeme időnként bepillantást engedett mély lelkébe. Most fájdalom volt a szemében, kétségbeesett, zavarba ejtő kín. Könny azonban nem csillogott benne.

Hallgatott. Fehér pizsamájában némán állt Étienne-nel szemben, tartását megőrizve, mint egykor Marie Antoinette a guillotine előtt. És ez rettenetes volt. Ha Coco zokogni kezd, Étienne tudta volna, hogyan bánjon vele. Akkor a karjába zárhatta volna. Csendes szenvedése, száraz szeme látványa azonban a szívébe mart.

– Sajnálom, hogy az éjszaka közepén kell zavarnom – kezdte, s miután akadozva folytatta, újra meg újra halkán megköszöri a torkát. – Úgy gondoltam, tartozom azzal Boynak, hogy meghozom neked a hírt... Lord Rosslyn telefonált Cannes-ból... – Étienne nagy levegőt vett. Elviselhetetlenül nehéz volt közölnie Cocóval a szomorú hírt. – Boy szörnyű balesetet szenvedett. A kocsija letért az útról. Ő maga vezetett, a sofőrje mellette ült. Mansfield súlyos sérülést szenvedett... Boy számára minden segítség elkésett.

Csak sikerült kimondania! Választ azonban nem kapott, és végül ráébredt, hogy a komornyik már közölhette Cocóval a rossz hírt. Josephnek nyilván meg kellett magyaráznia, miért enged be éjnek évadján egy idegent, és miért veri ki az ágyból a mademoiselle-t. De miért nem mond már valamit Coco?

Végül Étienne folytatta, hogy megtörje a csendet.

– A rendőrség még nyilván vizsgálódik... Egyelőre nem tudni, mi történt pontosan. Csak annyi biztos, hogy a bal eset valahol a Riviérán történt. Boy kocsijának a fékje felmondta a szolgálatot...

– Mademoiselle megértette önt, monsieur – szólta közbe Joseph.

Étienne leverten bólintott. Még soha nem érezte ennyire kellemetlenül magát. Cocóra nézett, aki úgy zokogott, hogy egyetlen könnyet sem ejtett. Minden porcikájából zavardottság és kétségbeesés áradt. Étienne szinte látta, hogyan gyúri le egyre jobban a csapás. De még mindig nem sírt.

Végül szó nélkül megfordult, és elhagyta a szobát. Az ajtó becsukódott mögötte. Étienne tanácstalanul állt ott tovább.

– Szolgálhatok önnek valamivel, monsieur? – kérdezte Joseph. – Parancsol esetleg kávét?

– Konyakot szeretnék. Duplát, legyen szíves.

A komornyik nagyvonalúan töltött az italból. Étienne éppen az öblös pohárra fonta az ujjait, hogy felmelegítse a konyak, amikor újra kivágódott a szalon ajtaja.

Coco jött vissza. Ezúttal bokáig érő úti kosztümben, karján a kabátjával, kezében táskával, amelybe a legszükségesebb dolgokat dobálhatta be. Fogóját olyan erősen markolta, hogy ujjain kifehéredtek a csontok. Ez volt azonban az egyetlen látható jele annak, hogy feszült. Az arca továbbra is olyan volt, mint egy merev maszk, a tekintete pedig üres.

– Indulhatunk – mondta szilárd hangon.

Étienne megrökönyödve ingatta a fejét. Coco állta a pilantását, de semmit sem mondott, ő pedig teljes tehetetlenségében végül egyetértően bólintott. Mintha tudná, hová fognak menni, bár valójában halvány sejtelve sem volt, mire készül Coco az éjszaka közepén. Étienne ledöntött egy nagy korty konyakot, és abban reménykedett, hogy az alkohol majd megnyugtatja. Reménye hiábavalónak bizonyult. Maga is látta, hogy kezében remeg a pohár.

– Indulhatunk? Mármint mi ketten?

Étienne idegesen és bizonytalanul habozott, mert nem tudta, nem akar-e Coco inkább a sofőrijével utazni – bár hová készül is.

– A Rivierára megyünk. – Coco hangjának eltökéltsége egyáltalán nem illett ahhoz a kísérteties látványhoz, amelyet nyújtott. – Látni szeretném Boyt. És haladéktalanul indulni szeretnék, Étienne.

– Tessék? – Étienne levegő után kapkodott, és még egy adag konyakot leeresztett a torkán. – Most veszélyes lenne útnak indulni. Sötét van, köd és...

– Nemsokára hajnalodik. Ne vesztegessük az időt! A Côte d'Azur messze van – mondta Coco, és elindult.

Étienne tanácstalan pillantást váltott a komornyikkal. Miért nem végezteti el Coco az utazáshoz szükséges előkészületeket Josephfel, hogy majd hajnalban indulhassanak útnak, amikor már világosodni kezd? A barátság arra is kötelezi az embert, hogy támogasson egy ilyen örültséget? Nem, Coco nem örült, állapította meg Étienne szomorúan, aztán minden további szó nélkül ő is kilépett a sötét éjszakába.